

POZICIONI I INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE¹

Përmbajtja

Pozicioni investimeve ndërkombëtare **1**

Pozicioni i investimeve ndërkombëtare sipas sektorëve **2**

Pozicioni i investimeve ndërkombëtare sipas instrumentave **2**

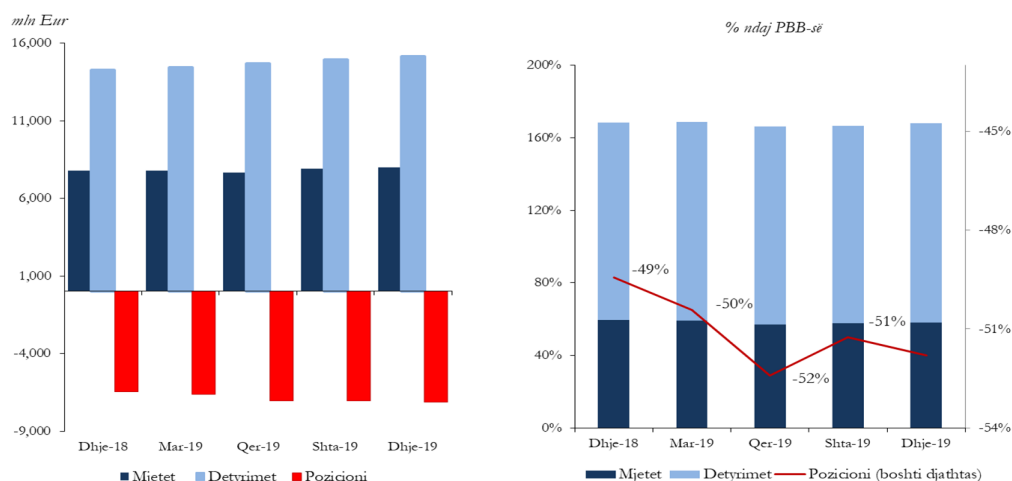
Burimet e ndryshimeve në pozicionin e investimeve **3**

Shënime shpjeguese **4**

Kryesore:

- Niveli i zotërimeve të Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare në fund të dhjetorit 2019 shënon 8,000 milionë euro;
- Zotërimet e Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare rezultojnë rreth 200 milionë euro më shumë referuar nivelin në fund të vitit 2018;
- Niveli i detyrimeve ndaj jorezidentëve u zgjerua me 866 milionë euro, dhe shënon 15,147 milionë euro;
- Detyrimet në formën e "Investimeve direkte" (kapitali dhe huadhënia ndër kompani) u rritën me 939 milionë euro në nivelin 8,542 milionë euro;
- Efkti i kursit të këmbimit ka ndikuar pozitivisht ecurinë e stokut për të gjitha format e investimit.

Në fund të muajit dhjetor të 2019, niveli i zotërimeve të Shqipërisë jashtë dhe ai i detyrimeve ndaj jorezidentëve, shënojnë përkatësisht 8,000 milionë euro dhe 15,147 milionë euro. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare (PIN) neto, i përcaktuar si diferenca midis zotërimeve (mjeteve) të Shqipërisë jashtë vendit dhe detyrimeve ndaj jorezidentëve, thelloi më tej bilancin debitor, në nivelin -7,147 milionë euro nga -6,481 milionë euro në fund të vitit 2018.

Gjatë vitit 2019, pozicioni negativ i Shqipërisë me botën u thellua me rreth 666 milionë euro, si pasojë e zgjerimit më të lartë të detyrimeve edhe pse zotërimet e Shqipërisë jashtë u rritën me 200 milionë euro. Zgjerimi i zotërimeve u vërejt kryesisht në investime të portofolit dhe investime direkte. Komponenti kryesor i zotërimeve vijon të jetë rezerva ndërkombëtare e Shqipërisë. Në harkun kohor të një viti, mjetet e rezervës ranë rreth 39 milionë euro dhe në fund të dhjetor 2019 shënojnë 3,360 milionë euro, diktuar nga tërheqja e tepicës së bankave të nivelit të dytë pranë Bankës së Shqipërisë dhe pagesat borxhit të Qeverisë sipas skedulit. Në fund të dhjetor 2019, stoku i rezervës valutore është i mjaftueshëm për mbulimin e 6.5 muaj importesh mesatare në mallra dhe shërbime.

Në krahun e detyrimeve, financimi i huaj vijon të jetë kryesisht në formën e investimeve direkte (kapitali neto, huamarrje e kompanive të lidhura në një marrëdhënie investimi direkt), i ndjekur nga investime të tjera (kredi dhe depozita) dhe investime portofoli (letra me vlerë të borxhit afatgjatë, (Tabela 1). Në harkun kohor të një viti, detyrimet në formën e investimeve direkte u rritën me 939 milionë euro në nivelin 8,542 milionë euro, në drejtim të zgjerimit të detyrimit në kapital (me 952 milionë euro), ndërkohë që pozicioni në huamarrje i kompanive të lidhura në një marrëdhënie investimi direkt u ngushtua.

	Milionë EUR	
	Mjete	Detyrime
Investime direkte	1,304	8,542
Investime portofoli	894	800
Investime të tjera	2,442	5,805
Mjetet e rezervës	3,360	
Totali	8,000	15,147

Tabela 1: Mjetet dhe detyrimet sipas instrumenteve

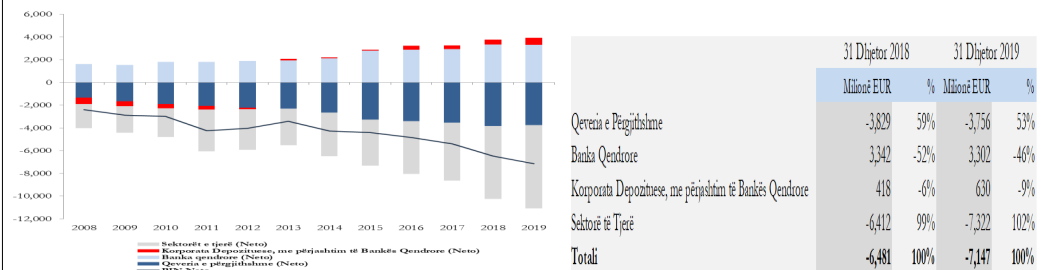
¹ Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare është një pasqyrë statistikore që tregon vlerën dhe përbërjen e stokut të mjeteve dhe detyrimeve financiare të rezidentëve të një ekonomie me jorezidentët e një ekonomie tjetër, në një moment të dhënë në kohë.

POZICIONI I INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE SIPAS SEKTORËVE

Ecuria e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare sipas sektorëve institucionalë (Grafiku 2 dhe Tabela 2) vëren zgjerimin e bilancit pozitiv të *Korporatave Depozituese përveç Bankës Qendrore*, nxitur nga rritja e zotërimeve jashtë në formën e *“tituj borxhi”* dhe *“monedha e depozita”*.

Pozicioni debitor i *Qeverisë së Përgjithshme* shënon 3,756 milionë euro, lehtësisht në rënie gjatë vitit. Transaksioni vlerësohet negativ (shlyerje e detyrimeve) ndërkohë që efekti i kursit të këmbimit ka qenë pozitiv.

Sektorët e tjerë zgjeruan pozicionin debitor me 14% kundrejt fundit të 2018, në nivelin 7,322 milionë euro, diktuar nga rritja e detyrimeve në formën e kapitalit të *investimeve direkte* (injektimi me kapital në kompanitë e huaja që operojnë në Shqipëri).

Grafiku 2: Struktura e PIN

Tabela 2: PIN sipas sektorëve

Zotërimet e Shqipërisë janë rritur në reflektim të zgjerimit të “titujve të borxhit” dhe “monedhave dhe depozitave” të Sistemit Bankar.

POZICIONI I INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE SIPAS INSTRUMENTEVE

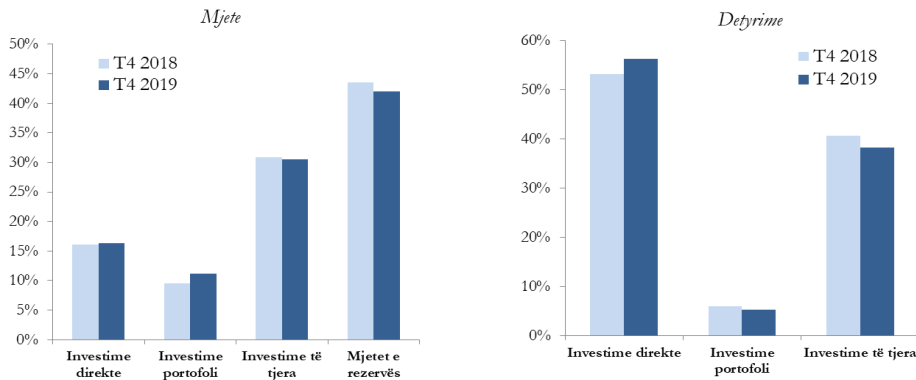
Analiza e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare në lidhje me instrumentet përfaqësues në zotërimet e Shqipërisë në tregjet ndërkombëtare, pasqyron një strukturë thuasje të pandryshuar ndër vite (Grafiku 3). Mjetet e rezervës mbizotëruan më tej, me rreth 42% të totalit, e ndjekur nga *investimet e tjera* me rreth 31% të totalit. *Investimet direkte* u zgjeruan me 4% gjatë vitit dhe përbëjnë rreth 16% të totalit të mjeteve, ndërsa *investimet e portofolit* u zgjeruan dhe përbëjnë 11% të totalit të mjeteve.

Gjatë vitit 2019, *investimet e tjera* u rritën me 35 milionë euro dhe në fund të dhjetor 2019 shënojnë 2,442 milionë euro. Ky zhvillim reflekton kryesisht ecurinë e zotërimeve të sistemit bankar jashtë. Rreth 81% e vlerës së *investimeve të tjera* përfaqësohet nga *“monedhat dhe depozitat”*, dhe pjesa tjetër kryesisht nga *“hua”* akorduar njëjive jorezidente. *Investimet e portofolit* u zgjeruan me 155 milionë euro në nivelin 894 milionë euro. Në masën 96% ato përfaqësohen nga titujt e sistemit bankar në sektorë jorezidentë. Mjetet në formën e *investimeve direkte* u zgjeruan me 50 milionë euro.

Në anën e detyrimeve, instrumentet përcaktues vijojnë *investimet direkte* dhe *investimet e tjera*, me respektivisht 56% dhe 38% të totalit të detyrimeve. Gjatë vitit 2019, detyrimet në formën e *investimeve direkte* (kapitali dhe huadhënia ndër kompani) u rritën me 939 milionë euro (ose 12%) dhe në fund të dhjetor 2019 vlerësohen në 8,542 milionë euro.

Detyrimet në formën e *investimeve të tjera* u zvogëluan me 13 milionë euro në nivelin 5,805 milionë euro, si rezultat i ngushtimit të “*Ilogarive të pagueshme*” të sistemit bankar. Në masën 56% *investimet e tjera* përfaqësohen nga “*hua*” të marra nga Qeveria e Përgjithshme.

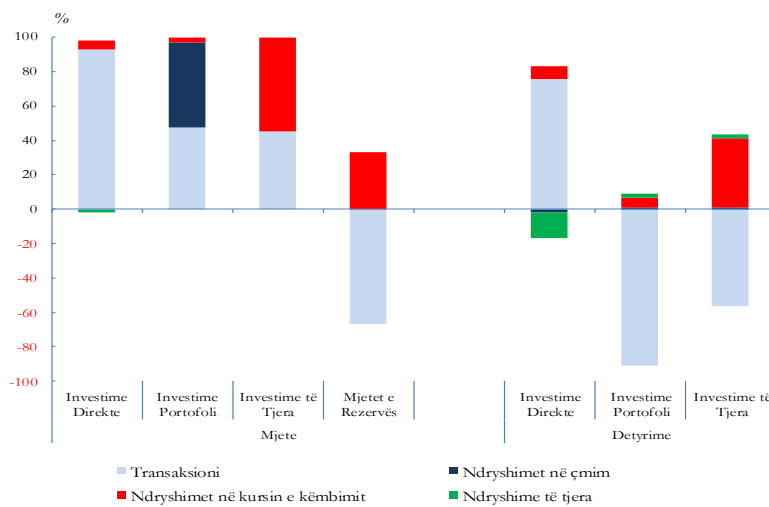
Grafik 3: Struktura e mjeteve dhe detyrimeve

BURIMET E NDRYSHIMEVE NË POZICIONIN E INVESTIMEVE NDËRKOMBËTARE

Analizuar sëbashku, Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare dhe Bilanci i Pagesave, referuar marrëdhënies *stok* dhe *fluks* për instrumentet financiare gjatë periudhës 31 dhjetor 2018 – 31 dhjetor 2019, vërehet se efekti i kursit të këmbimit ka ndikuar pozitivisht në ecurinë e stokut për të gjitha format e investimit, si në *mjete* ashtu edhe në *detyrime*.

Grafiku në vijim shfaq kontributin e elementëve kryesorë, me ndikim në diferencën midis dy pozicioneve (referuar nivelit në ditën e fundit të muajit dhjetor 2018 ndaj atij të ditës së fundit të dhjetor 2019), në nivel të agreguar për çdo formë investimi, — duke identifikuar efektin e rrjedhur nga transaksioni (fluksi i paraqitur në bilancin e pagesave); efektin nga ndryshimi në kursin e këmbimit të valutave përbërëse dhe ndryshimet në çmime të instrumenteve, si dhe efektin në stok të ndryshimeve të tjera.

Efekti i kursit të këmbimit ka ndikuar pozitivisht në ecurinë e stokut.

Grafik 4: Burimet e ndryshimeve në zërat kryesorë të mjeteve dhe detyrimeve të PIN (31 dhjetor 2018 – 31 dhjetor 2019)

SHËNIME SHPJEGUESE

<p>Hyrje</p>	<p>Statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare paraqesin gjendjen e stokut të fundit të periudhës të pretendimeve dhe detyrimeve të huaja financiare të ekonomisë shqiptare. Të dhënat janë kompiluar në bazë neto, d.m.th ato iu përkasin zotërimeve të rezidentëve të Shqipërisë në mjete të huaja dhe zotërimeve të jorezidentëve në mjete në Shqipëri. Ashtu si statistikat e Bilancit të Pagesave dhe statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare bëjnë dallimin ndërmjet investimeve direkte, investimeve të portofolit, derivativëve financiarë, investimeve të tjera dhe mjeteve të rezervës. Si e tillë, tabela e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare identifikon ata elementë të bilancit të agreguar të Shqipërisë që tregojnë pretendimet dhe detyrimet financiare të rezidentëve të Shqipërisë ndaj jo-rezidentëve. Shifrat prezantohen në mënyrë që të kenë qëndrueshmëri me formatet e prezantimit ndërkombëtar. Informacioni është i disponueshëm për Fondin Monetar Ndërkombëtar (http://www.imf.org/external/index.html).</p>
<p>Standarte Statistike Ndërkombëtare</p>	<p>Statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare në Shqipëri janë kompiluar në përputhje me manualin e Bilancit të Pagesave dhe Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare M6PB (2009), Guidën kompiluese sipas M6BP të Fondit Monetar Ndërkombëtar FMN, (2014) si dhe në Pozicionin e investimeve ndërkombëtare – një guidë për burimet e të dhënave të Fondit Monetar Ndërkombëtar, (2004). Ndjekja e këtyre standardeve siguron pajtueshmëri të të dhënave nga njëra anë dhe nga ana tjetër, konsistencë midis statistikave të borxhit, të Bilancit të Pagesave dhe Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare si dhe me Sistemin e Llogarive Kombëtare (SNA2008) dhe Sistemin e Llogarive Europiane (ESA2010). Të dhënat mbi pozicionin e investimeve ndërkombëtare janë një burim i rëndësishëm informacioni për zëra të caktuar të këtyre statistikave.)</p>
<p>Përkufizimi i Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare</p>	<p><i>Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare</i> është një pasqyrë statistikore që tregon vlerën dhe përbërjen e stokut të mjeteve dhe detyrimeve financiare të rezidentëve të një ekonomie me jorezidentët e një ekonomie tjetër, në një moment të dhënë në kohë. Ky stok është rezultat i transaksioneve me jorezidentët të vlerësuar me vlerën korrente të tregut, kurseve përkatëse të këmbimit, ndryshimeve në çmim dhe faktorëve të tjerë (falje, riklasifikime, etj) në një moment të caktuar. Pozicioni neto i pozicionit të investimeve ndërkombëtare tregon diferencën ndërmjet pretendimeve dhe detyrimeve të një ekonomie ndaj jorezidentëve. Ai mund të jetë pozitiv ose negativ. Pozicioni neto bashkë me stokun e mjeteve jofinanciare përfaqëson pasurinë e një ekonomie.</p>
<p>Rezidenca</p>	<p>Termi <i>rezident</i> iu dedikohet (a) individëve, përfshirë dhe atyre me kombësi të huaj, që jetojnë në Shqipëri për të paktën një vit ashtu si dhe stafit të ambasadës shqiptare dhe stafit ushtarak të vendosur jashtë, (b) trupave qeveritare shqiptare të vendosura jashtë (ambasadave, konsullatave, etj), dhe (c) korporatave që kanë në Shqipëri qendrën e interesit ekonomik, përfshirë dhe degë të kompanive të huaja të regjistruara. Gjithashtu përfshihen edhe sipërmarrjet me pronësi të huaj të vendosura në Shqipëri dhe të angazhuara në aktivitete të shërbimeve financiare të tregtuara në arenën ndërkombëtare.</p> <p><i>Jorezidentë</i> të një ekonomie përkufizohen njësitë institucionale që nuk janë rezidentë të asaj ekonomie.</p>
<p>Tipet e Instrumentave Financiarë të Rëndësishëm të Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare</p>	<p>a- <i>investimet direkte</i> sipas M6BP dhe përkufizimit standard të OECD-së (Botimi 4) përcaktohen si kategoria e investimeve ndërkombëtare të lidhura me një rezident në një ekonomi, i cili ka kontroll ose një shkallë të caktuar influence në manaxhimin e një ndërmarrjeje, e cila është rezidente në një ekonomi tjetër. Investimet direkte kërkojnë që investitori direkt duhet të ketë një pronësi 10 përqind ose më shumë të aksioneve të zakonshme ose të fuqisë votuese në manaxhimin e një ndërmarrjeje</p> <p>b- <i>investimet e portofolit</i> përfshijnë investimet në kapital dhe në tituj borxhi. Në ndryshim nga investimet direkte, investitori për investimet në kapital duhet të zotërojë më pak se 10 përqind të aksioneve dhe në këtë mënyrë ai nuk zotëron ndonjë fuqi efektive në manaxhim.</p> <p>c- <i>derivativët financiarë</i> iu referohen instrumenteve financiare që janë të lidhur me një tjetër instrument financiar ose mall dhe nëpërmjet të cilëve risqe specifike financiare mund të transferohen dhe tregtohen në tregjet financiare.</p> <p>d- <i>investimet e tjera</i> përfaqësojnë një kategori që përfshin të gjitha transaksionet financiare që nuk janë të përfshira tek investimet direkte, investimet e portofolit ose mjetet e rezervës.</p>
<p>Mbledhja e të dhënave</p>	<p>Burim informacioni për statistikat e Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare janë: Banka e Shqipërisë, Ministria e Financave, Organizata e Institucione të tjera Ndërkombëtare si dhe sistemi bankar pjesë e Sistemit të Unifikuar të Raportimit në Bankën e Shqipërisë.</p>

Vlerësimi	Stoku i mjeteve dhe detyrimeve është regjistruar në vlerë tregu ose në vlerë nominale. Pozicioni i Investimeve Ndërkombëtare të Shqipërisë është kompiluar në lekë dhe publikohet në euro. Për stokun e mjeteve dhe detyrimeve në monedha të tjera, konvertimi bëhet me kursin zyrtar të këmbimit të datës së fundit të periudhës së raportimit. Efekti i ndryshimit të kurseve të këmbimit është përfshirë në vlerësimin e stokut të detyrimeve. Instrumentet përkatës përfshijnë dhe interesat e përlogaritur në vlerën e stokut të tyre.
Paraqitja e tabelës	<p>Paraqitja e të dhënave të Pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare së pari dallon instrumentet financiarë:</p> <p><i>Instrumentet financiare:</i> kapitali, monedha dhe depozita, tituj borxhi, kredi tregtare (të pagueshme), detyrime të tjera borxhi, derivativë dhe alokimet në SDR.</p> <p><i>Sektorët institucionalë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> * Autoriteti monetar (Bankë Qendrore) * Korporata depozituese me përjashtim të Bankës Qendrore * Qeveria e përgjithshme * Sektorët e tjerë <p>Brenda sektorëve klasifikimet jepen sipas:</p> <p><i>maturitetit - afat-shkurtër:</i> në rastet e një maturimi origjinal një vit ose më pak;</p> <p><i>afat-gjatë:</i> për një maturim origjinal më shumë se një vit.</p>

DEPARTAMENTI I
STATISTIKAVE
FINANCIARE

Sheshi "Skënderbej", nr. 1, Tiranë

Tel: + 355 4 241 93 01
+ 355 4 241 93 02
+ 355 4 241 93 03
+ 355 4 241 94 09
+ 355 4 241 94 10
+ 355 4 241 94 11

Fax: + 355 4 241 94 08
Email: statistics@bankofalbania.org

Shënime:

Banka e Shqipërisë rezervon të drejtën për të bërë rishikimin e statistikave të publikuara. Në rastin e rishikimeve që sjellin ndryshime të treguesve, Banka e Shqipërisë njihet përdoruesit me faktorët e rishikimit dhe ndikimin përkatës.

Gjatë periudhës kanë ndodhur ndryshime në stokun e pozicionit të investimeve ndërkombëtare si pasojë e rishikimeve. Sektorët e rishikuar janë ai i Qeverisë së Përgjithshme dhe i Sektorëve të Tjerë, si pasojë e plotësimit të informacionit me të dhëna të përditësuara.

Për më shumë informacion mbi të dhënat e stokut të pozicionit të investimeve ndërkombëtare referojuni linkut të mëposhtëm:

*[https://www.bankofalbania.org/Statistikat/Statistikat_e_Sektorit_te_Jashtem/
Pozicioni_i_Investimeve_Nderkombetare_PIN/](https://www.bankofalbania.org/Statistikat/Statistikat_e_Sektorit_te_Jashtem/Pozicioni_i_Investimeve_Nderkombetare_PIN/)*